

ΞΕΝΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ ΤΟΥ Ε. ΔΥΚΕ ΤΟ ΧΡΥΣΑΝΘΕΜΟ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Ένας γέροντας, με μακριά κάτασπρα γενειάδα παρυσιαίστηκε...

φοβερό, στεκόταν τώρα όρθος, δίπλα στο κρεβάτι του γιου του, κρατώντας στο ένα χέρι του το αδυνατισμένο χεράκι του παιδιού και στο άλλο το μεγάλο, τó δαμασκοκόλλητο γιταγιάνι του. Ίσως νά σκεφτόταν ó κακότυχος πατέρας πώς ó άγιος θάνατος δέν θά τονλούσε ν' άγγιξει τό παιδί του, όσο άκείνος θριασκόταν κοντά του. Θωρακισμένοι στρατιώτες, όρθοί και ακίνητοι, φρουρούσαν γύρω στό κρεβάτι του άρρωστου, ενώ κάτω στην αλή, άλλοι φρουροί καθάλαργηδες, φύλαγαν μέ τις μακρούες λόγχες τους, την είσοδο του φωταγωγημένου παλατιού... Άπάνω στις ταρατσές, τοξότες μέ την πολεμική στολή τους, ξεσφεινδόνιζαν άδιάκοπα δηλητηριασμένα θέληψηλά στά σύννεφα κ' οι ίερείς είχαν διαταχθεί νά χτυπούν άδιάκοπα τά τάμ-τάμ και τους μεγάλους γδακινούς δίκουους... Τά φώτα, τά τόμπανα, τά θέλη, οι άγρυπνοι φρουροί, όλα αυτά τά μέτρα, είχαν ληφθεί για νά μη τολμήσει ό θάνατος, πού καιροφυλακτούσε τό θύμα του, νά πλησιάσει στό παλάτι!...

Στην πόλι μέσα, κάθε κίνηση είχε σταματήσει, τά μαγαζιά ήταν κλειστά και ή θάρκες ήταν δεμένες στη σειρά στην όχθη του μεγάλου κ' Ιερού ποταμού. Μέσα στους ασούς, άνδρες, παιδιά και άναμαλλιασμένες γυναίκες, θρηνούσαν και προσευχόντουσαν, χτυπώντας τά στήθη τους μπροστά στό κολοσσιαίο πέτρινο όγαλμα του Βούδα. Καί μέσα στό δωμάτιο του διαδόχου, άπάνω στό χρυσό κρεβάτι μέ τά πλούσια μεταξωτά σκεπάσματα, τό βασιλόπουλο άγωνιούσε... Τά δόντια του παιδιού χτυπούσαν από τον πυρετό κ' ένα άδιάκοπο, φοβερό ρίγος, έκαιε τό έξαπλημένο κορμάκι του νά σπαρταρά άπάνω στό στρώμα. Μέ τά σκελετωμένα χεράκια του, θάρρει πώς προσπαθούσε ν' άπαίρει από τό στήθος του κάποιο άόρατο θόρος.

Άπό τό διπλανό δωμάτιο άκούοντουσαν οι θρήνοι της δυστυχισμένης μητέρας του της βασιλεύσας, και της ακολουθίας της. Για μία στιγμή τό παιδί φέμικε σάν νά συνήλθε, άνοιξε τά μάτια του, και μέ φωνή πού μόλις άκούονταν, ρώτησε τον πατέρα του:

—Γιατί ή μητέρα δέν είναι κοντά μου; —Κοιμήσου, παιδι μου! άπο κρήθηκε ό πατέρας. Οι πιστοί στρατιώτες μας είν φρουροί! —Κι άμέσως, σ' ένα νεύμα του αυτοκράτορος, τά κρόταλα και τά τάμ-τάμ άρχισαν νά χτυπούν πύ δυνατά, και οι τοξότες άπάνω στις ταρατσές άρχισαν νά ρίχνουν τά θέλη τους πύ πυκνά ψηλά στον ούρανό. Άλλά τά μά-

τια του παιδιού έμειναν άνοιχτά, κ' ή άναπνοή του γινόταν όλοένα πύ άδύνατη. * * *

Ξαφνικά, στη μεγάλη, μαρμάρινη σκάλα του παλατιού άκούστηκε κλαγγή όπλων και φωνές. Ο αυτοκράτωρ άγριεμένος γύρισε και κούταξε, ενώ στο χέρι του έσφιγγε τό γιταγιάνι του, έτοιμος νά υπερασπισθή τη ζωή του παιδιού του. —Ένας από τους φρουρούς παρουσιάστηκε τότε κι έπεσε μπροστά στα πόδια του κυρίου του. —Μήλησε! τον πρόσταξε ό αυτοκράτωρ. Ποιός τολμά νά παραβιάη τις διαταγές μου;

Κρατούσε τό χέρι του άρρωστου γιου του...

—Ένας σεβάσιμος γέροντας! τραύλισε ό στρατιώτης, θέλει νά σάς μιλήσει! —Μά προτού προφθάσει ό αυτοκράτωρ ν' άπάντηση, στο κατώφι της πόρτας φάνηκε ένας γέροντας μέ μακρούά, κάτασπρα γενειάδα. Φορούσε μεταξωτά, ξεθωριασμένα ρούχα. Στο ένα χέρι κρατούσε ένα μακρύ καλάμι και στο άλλο ένα μαραμένο χρυσάνθεμο.

Έξαλλος ό αυτοκράτωρ, έτοιμαζόταν νά διώξη τον άδιάκριτο αυτό έπισκεπτή, αλλά δέν πρόφθασε νά μιλήσει, γιατί ό άγνωστος είπε μέ ήρεμη φωνή: —Ήλθα για νά σάσω τό γιού σου! —Εσύ! φώναξε ό αυτοκράτωρ. Και τι μπορείς νά κάνης έσύ, στη στιγμή πού ό σπουδαιότερος γιατροί της χώρας μου δέν μπόρουν νά κάνουν τίποτα; —Όστόσο, δοκίμασε, μά έν είπες ψέμματα, θά ύποστης την τύχη των άλλων και θά έπινοήσω για σένα πού τάλμησε νά μπής στό παλάτι μου παρά την άδειά μου, τά φριχτότερα βασανιστήρια!

Ο γέροντας χαμογέλασε περιφρονητικά και είπε: —Όταν φθάσει κανείς στην ήλικία μου, δέν φοβάται τά βασανιστήρια! Η κλωστή πού συνδέει ακόμα την ψυχή μου μέ τό σώμα μου, είνε τόσο λεπτή, πού οι βασανιστάι σου θά βασανίσουν ένα πτώμα και τίποτε άλλο... Έφθασα ένγκαίρως— συνέχισε ό γέροντας, ενώ πλησίαζε στό κρεβάτι του άρρωστου παιδιού. Άκόμα λίγο έν άργοπορούσα, θά ήταν πολύ άργά!

Ο αυτοκράτωρ έτρεμε σύγχοριος από την άγωνία του! Κι' ενώ μία νέα έλπίδα γεννιόταν στην καρδιά του, ρώτησε: —Και ποιό θάσαι τό γιατρού σου, γέροντα;

—Αυτό τό χρυσάνθεμο πού κρατώ! Μόλις τό άκούμησώ άπάνω στην καρδιά του παιδιού σου, νέο αίμα θ' άρχιση νά κυλάη μέσα στις φλέβες του! Άλλά ζητώ ανάλλάγμα για την θεραπεία πού θά κάνω.

Ο αυτοκράτωρ, καθώς άκουσε τά λόγια αυτά, κυριεύθηκε από άκράτητο θυμό.

—Άθλιε! φώναξε. Τολμάς νά ζητάς πληρωμή τη στιγμή πού όλη ή χώρα παρακαλεί νά σωθή ό διάδοχος του θρόνου, ό τελευταίος άπόγονος των θεών, πού βασιλεύουν πέρα, πάνω άπό τά σύννεφα!... Ξεχνάς πώς έγω είμαι ό κύριός σου;

—Είσαι κύριος της ζωής μας ίσως, άλλα όχι και της θελήσεώς μας! Κάθε παιδί πού γεννιέται, είνε παιδί των θεών, και έσύ, άν ήσουν θεός, δέν θά ζήτούσες τώρα την βοήθεια ενός θνητού!... Σκότωσέ με, άν

Ο Αυτοκράτωρ πέταξε τό σκήπτρο του μπρός στα πόδια του γέροντα...

θέλεις! Δεν φοβόμαι το θάνατο!... Έχω ζήσει πολύ καινή τω τῆν ἀνάπαυσι. Ἄλλα, γιά νά γιάτρευθῆ τὸ παιδί σου, πρέπει ἐγώ ὁ ἴδιος ν' ἀποθέσω στὸν ἀώροστο τὸ χρυσάνθευό τῆς ζωῆς.

—Λέγε, λοιπόν, τί θέλεις; ρώτησε μὲ ἀγανάκτησι ὁ αὐτοκράτωρ. Θέλεις χρυσάφι καὶ πολύτιμα πετράδια, θέλεις νά σου δώσω τιμὲς καὶ ἀξιώματα ἢ μήπως προτιμᾷς νά σοῦ χτίσω ἕνα παλάτι καὶ νά σοῦ ἀσφαλίσω ἀνετα γεράματα;... Λέγε γρήγορα!

—Μάταια εἶνε τὰ πλοῦτη κι ἡ τιμές! Τί νά τὰ κάνω, Ζῶ μέσα σέ μιὰ σπηλιά καὶ περιμένω τὸ θάνατο. Μιά χούφτα ρυῖ εἶνε ἡ τροφή μου καὶ τὸ κουστάλينو νερό τῆς πηγῆς ἀρκεῖ γιὰ νά σόσῃ τὴ δίψα μου!

—Θά σοῦ χτίσω τότε ἕνα λαμπρὸ ναο, οἱ ἱερεῖς μου θά σε θυμιάζουν καὶ θά ἰμνοῦν τὴ δύναμι σου, καὶ οἱ ὑπηκόοι μου θά σε λατρεύουν σάν θεό...

Ὁ γέροντας κούνησε ἀρνητικὰ τὸ κεφάλι του. —Οἱ ναοὶ χτίζονται γιὰ τὴν λατρεία τῶν θεῶν καὶ κανεὶς θεὸς δὲν μπορεῖ νὰ παραβληθῆ μαζί τους.

—Τότε τί θέλεις;... Τὸ μισό βασίλειό μου;... Τὸ παλάτι μου, τοὺς στρατιώτες μου... τὰ ὑπάρχοντά μου δλα!... φώναξε ὁ αὐτοκράτωρ.

Μὰ ὁ γέροντας ἐξακολουθοῦσε νὰ κουνᾷ ἀρνητικὰ τὸ κεφάλι...

Σαφνικὰ, τὸ ἀρρωστο παιδί ἀναστέναξε θαθεῖα, τὰ χέρια του οὐσπάσθηκαν σέ μιὰ τελευταία ἀγωνία, τὸ κεφάλι του ἔγειρε ἀπάνω στὸ μαξιλάρι καὶ δὲν σάλεψε πιά.

—Πέθανε!!! οὐρλιαξε ὁ αὐτοκράτωρ κι' ἀμέσως πέταξε τὸ σκήπτρο του μπροστὰ στὰ πόδια τοῦ γέροντα. Πάρ' το, φώναξε, ἀν' ζητᾷς τὸ ἀνώτατο ἀξίωμα πού κατέχω!... Εἶνε ἀχρη στο γιὰ μένα, ἀφοῦ δὲν ὑπόσασα μ' ὅλη τὴ δύναμι μου, νά σοῦ σὸ τὸ παιδί μου!

Καὶ λέγοντας τὰ λόγια αὐτά, μὲ τὰ μάτια πλημμυρισμένα δάκρυα, ὁ αὐτοκράτωρ ἔπεσε γονατιστός κοντὰ στὸ κρεβάτι τοῦ νεκροῦ καὶ ἀκούμησε τὰ χεῖλη του ἀπάνω σὸν παγωμένο χέρι τοῦ παιδιοῦ. Συγχρόνως οἱ φρουροὶ στρατιώτες γονάτισαν κι' αὐτοί. Ὁ θόρυθος τῶν ταμ-τάμ σταμάτησε μονομιάς καὶ ἀπόλυτη σιγή ἀπλώθηκε σ' ὅλη τὴ πόλι. Τότε ὁ γέροντας, που μονάχα αὐτὸς εἶχε ἀπομείνει ἄρθρος, ἀπλωσε τὸ χέρι του καὶ ψιθυρίζοντας ἀκατανόητα λόγια, ἀκούμησε τὸ χρυσάνθευο ἀπάνω στὰ χεῖλη τοῦ παιδιοῦ καὶ στὴν καρδιά του. Καὶ τὸ θαύμα ἔγινε!... Ἡ καρδιά ἄρχισε πάλι νὰ χτυπᾷ, τὰ χεῖλη τοῦ παιδιοῦ κοκκίνισαν, τὰ μαρμαρωμένα μέλη του ἔγασαν τὴν ἀκαμμία τους καὶ τὸ πρηγνητόπουλο ἀνασηκώθηκε ἀπάνω στὸ κρεβάτι του. Ἐρριξε ἕνα βλεμμα ἀπορίας στους γονατισμένους στρατιώτες καὶ στὸν πατέρα του καὶ κατόπι ρώτησε:

—Γιατί κλαῖς, πατέρα; Δὲν εἶνε ὥρα, νομίζω νά πάω νά παῖω σὸν κῆπο;
—Παιδί μου! φώναξε ὁ πατέρας μὲ τρέλλη χαρὰ. Τί θαύμα ἦταν αὐτό;

Κατόπι υἱρίζοντας πρὸς τοὺς στρατιώτες, τοὺς προσάξε. —Τρέξετε, εἰδοποιήστε τὴν αὐτοκράτειρα! Ἀναγγεῖλατε στὴ πόλι πὸς ὁ διάδοχος σάθηκε!... Νὰ φαταγωγηθῆ ἡ πόλις, κι' οἱ ἀπεσταλμένοι μου ἄς σκορπίσουν ἀφθονο χρυσάφι καὶ ἄσῃμι στους δρόμους γιὰ τοὺς φτωχοὺς... Ἡ καμπάνες νὰ χτυπήσουν χαρμόσυνα καὶ στους ναοὺς νὰ ψαλλοῦν δοξολογίες!... Ὅσο γιὰ σένα, σεβάσμιε γέροντα, ἀπὸ σήμερα θά κάθῃσαι στὰ δεξιά μου ἀπάνω στὸ θρόνο μου! Ἡ ἔλξιχτι ἔπιθυμία σου θά εἶνε διαταγὴ γιὰ ἄλλους...

—Τίποτε δὲν μοῦ χρειάζεται, ἀπάντησε ὁ γέροντας μ' ἕνα παράδοχο χαμόγελο. Θά ἐπιστρέψω στὴ σπηλιά μου ὡστόσο νὰ φθάσῃ τὸ τέλος μου... Ὡστόσο πρέπει νά σοῦ πῶ, πὸς δὲν εἶμαι ἐγώ πού ἔσωσα τὸ παιδί σου! Σὺ μόνος σου τὸ ἔσωσες! Ἐπρόσφερες στους θεοὺς τὰ δύο μόνια πράγματα πού μπορούσαν νὰ τοὺς συγκινήσουν: Γονάτισες μπροστὰ στὴ θέλησι τους καὶ ἔχυσες δάκρυα!... Ποτέ μὴ Ἀρημονήσῃς πὸς ὑψηλότερα ἀπὸ σένα ὑπάρχει ὁ ὑπέρτατος Ἀρχηγός, γιὰ τὸν ὅποιο ἕνα δάκρυ ζυγίζει περισσότερο ἀπὸ τὸ στρατό σου, ἀπὸ τοὺς θεοσούρους σου κι' ἀπ' αὐτὸ τὸ στέμμα σου ἀκόμα!

—Σ' εὐχαριστῶ, πάτερ μου! ψιθύρισε ὁ αὐτοκράτωρ, κλινόμενος ταπεινὰ τὸ κεφάλι του.

ΤΑ ΕΥΘΥΜΑ ΣΤΟΝ ΠΑΠΑ ΤΗΣ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ ΜΟΥ

Παπά μου μὴ μοῦ δώσης σταλιά νὰ μεταλάβω γιατί κερὶ στὴν Παναγιά ποτέ μου δὲν ἀνάθω παπά μου, τὴν ψυχὴ μου μέσα στὸν "Ἄδη κλεισὶ" τῆ εἰμ' ἄπιστος πατέρα μου, εἰμ' ἄπιστος πολὺ γιατί μιὰ μαυρομάτα γιὰ ἕνα τῆς φιλι... μοῦ ἔβγαλε τὴν πίστι!...

**ΞΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ
ΕΚΛΕΚΤΕΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ
ΑΠΟ ΤΙΣ «ΣΤΡΟΦΕΣ»**

(Τοῦ JEAN MOREAS)
Ποτέ μὴν πῆς: εἶνε ἡ ζωὴ χαρὰ καὶ γιορτασμός.
Ἔτσι μιλάει μιὰ ἄσπρη ψυχὴ καὶ τιποτένια.
Μ' ἀκόμα πιότερο μὴν πῆς: ἀτέλειωτος καύμος,
γιατί θε νῆσοι ὁ ἀτολμος πού δὲν θασατὴ τὴν ἔννοια.
Γέλα καθὼς τὴν ἀνοίει παλευμένο τὰ κλαριά.
Καὶ σάν τ' ἀγερὶ στέναξε καὶ σάν τὸ κῆμα μύρου.
Κάθε χαρὰ δοκίμασε καὶ κάθε συμφορὰ
Κ' ὕστερα πές: εἶμαι κι' ἐγώ ἴσκιος ἑνὸς οὐνεοῦ!
(Μετὰφρ. ΛΕΑΝΤΡΟΥ Κ. ΠΑΛΑΜΑ)

ΑΠΟ ΤΟΝ «ΕΡΩΤΟΠΑΘΟ ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΗ»

(Τοῦ ΣΑΙΞΠΗΡ)
Εἶχ' ἕνας ἀρχοντας τρεῖς κόρες. Μὰ ἔπρεπε ν' ἀρνηθῆ τὸν ἕνα, κι' ἀπὸ τίς τρεῖς ἡ πιὸ καλὴ τὸ δάσκαλό τῆς ἀγαποῦσε ὅσο δὲ θάζει ὁ νοῦς πολὺ. Μὰ τέλος εἶπε ἕναν Ἑγγλέζο, πανῶρο, νὰ μὴ βασκαθῆ! Κι' ἀλλάξε φάλλο τὸ ἀίστημα (τῆς) καὶ πῆρε ἀπὸ τοὺς δύο τῆ ὁ πρόθυμος λεβεντινοῦς:— Ὡμέ! τί νῆκασι ἡ καυμένη; Ἔτσι, μὲ τ' ἄρματα παλαῖα (θοντας) κέρδισε ἡ τέχνη τὸν ἀγῶνα καὶ πῆρε τὴν κοπέλα κ' ἔφυγε με τῆς σοφίας τὴν ἀρραβῶνα. Καὶ τώρα, νάνι! — ὁ διαβάς (σμεῖνας) μας χαιρετὰ τὴν καλὴ κοκκάνια, καὶ τὸ τραγοῦδι μου σπαταεῖ. (Μετὰφρ. Ν. ΠΟΡΙΑΤΗ)

Πολὺν καιρὸ ἔρωτας μ' ἔρωτα τὸν πόλεμο εἶχανε θασατάει:— τὸ δάσκαλό ν' ἀφήκη ἀνέρα (στο:)
τὸ νιο μὲσ' στὴν καρδιά νὰ (σάξῃ);
Ἄλλοι στὴ δολία ἀρχοντοπού- (λα) μας!
νὰ θάλλη τὸνα ἀπὸ τὰ δύο σέ (πράξι)
δὲν πῆγαινε ἡ καρδιά τῆς.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ

(Τοῦ Λανὸν HOSTZUP)
Εἶς τὰ θορεῖνα μας μέρη τὰ λουλούδια εἶνε σπάνια.
Ἐχουνε γλωμὸ τὸ χρώμα καὶ τὴ μύρωδια σπαχὴ
τὸ λουλούδι σ' ἐμᾶς εἶνε ἡ γυναῖκα ἡ οὐράνια.
Ποῦ πρόκοβει καὶ ἀνθίξει μὲσ' στὸ κλίμα τὸ τραχὺ.
Αὐτὴ μόνον ἀγαποῦμε, ὅσο ἡ καρδιὴ γλυποῦνε.
Αὐτὴ μόνον τραγοῦδοῦμε, ὅσο ἡ γλωσσὴ μας μποροῦνε.
Γὸ μετὰξὶ τῶν μαλλιών τῆς καὶ τῆς χαρὸς τὸν κορμιοῦ τῆς
μουσικὴ μὲσ' στὴ φωνῇ τῆς, στὴ ματιὰ τῆς φῶς γλυκὸ.
Ἢ φωτιά μὲσ' στὴν καρδιά τῆς, τὴν ἀγνότητα σὸν νοῦ τῆς.
Ἀπ' τὴ μάνα τῆς τὰ ἔχει ὅλα, δῶρο μαγικό.
Ἡ γυναῖκα, ὦ γυναῖκα! λέει ὁ Φρίτχιος μὲ πόνου.
Γαλανόφθαλο ψέμμα πού μὲ δακρυστὰ μάτια
τῆς καρδιῆς μας μαγεύεισ καὶ τίς κἀνεῖς κομμάτια
Εἶσ' ἀφρόστηθο ψέμμα κι' ἔχεις ῥόδινα χεῖλη.
Κι' ἔχεις πίστι, πού ζῆ σάν τὸ χιόνι τ' Ἀπριλί.
Στὴν καρδιά σου ὁ δόλος κ' ἡ ἀπάτη φωλιάζει.
Καὶ ὁ Φεύτικὸς ὄρκος ἀπ' τὴ χεῖλι σου στάζει!

ΤΟ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΟ ΦΕΙΔΙ

(Τοῦ Ε. ΧΑΤΙΝΕ)
Ἰούδες μικρὴ, πὸς τὰ τραγοῦδια μου
ἔινε ὀλόπικρα, φαρμακωμένα,
Μὰ τὰ φαρμάκια σὺ τὰ ἔχυσες
Στὰ στήθη μου τὰ ἀθιμωμένα.
Ὡ! ναί, ἀλήθεια τὰ τραγοῦδια μου,
ἔινε ὀλοπικρα, φαρμακωμένα.
Ἄτ' ἔχω τόσα φειδια στὴν καρδουλά μου,
Ἄτ' ἄπ' ὅλα μεγαλιτέρο—Ἔσένα!

ΝΥΧΤΕΡΙΝΗ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

(ΑΒΑΤΕ DE GIORGI BERTOLA)
Εἶς τὴν πόρτα μου ὁ Πλοῦτος ὅτι ἀρχίνασε τὸ σκοτάδι, ἤρθε, ἐγύπτησε ἕνα ἄραδου: —Ἀνοιξέ μου! Εἶμ' ἐγώ!
—Δὲν μπορῶ ν' ἀνοιξέω, τοῦ (πα,
Εἶνε ἡ φτώχεια μου μεγάλη καὶ δὲν ἔχω θεῖα ἔλλα, γιὰ νὰ κοιμηθῆς κι' εἶσ.
—Ἀνοιξε, μὲ συντροφειοῦν Δύναμις καὶ Μεγαλεῖο...
—Γιὰ σέ Πλοῦτε κι' ἄλλους (δύο)
—Ἀνοιξε, μὴν ἀντιλέγεις, εἶνε ἡ Δόξα ἐδῶ κοντὰ μου.
—Δὲν χωραῖ ἡ κάμαρά μου παρὰ ἕμενα μοναχά.
Δὲν μπορῶ τὴν ἡουχία γιὰ τὴν Δόξα ἐγώ νά χάσω.
κάλιο θέλω νὰ περῶσω μιὰν ἀδόςαστη Ζωή.
(Μετὰφρ. ΜΑΡΙΝΟΥ ΣΙΓΟΥΡΟΥ)